

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ
ΑΝΤΙ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΥ ΣΤΟΝ «ΦΩΤΙΣΜΕΝΟ» ΔΑΣΚΑΛΟ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

«Από τα μαθητικά μου χρόνια αγάπησα την εργασία και τη γλώσσα του λαού μας.»

Στους σεμνούς ανθρώπους αρμόζουν σεμνά λόγια. Και στο πρόσωπο του Εμμανουήλ Κριαρά το επίθετο 'σεμνός'* αποκτούσε την αρχαιοελληνική του σημασία. Γιατί ο Εμμανουήλ Κριαράς ήταν ένας Σεμνός Άνθρωπος. Διέθετε σεμνότητα πνευματική και ηθική. Την πνευματική, μαρτυρεί το πολυσχιδές και ογκώδες επιστημονικό και ερευνητικό έργο του. Την ηθική, η αδιάλειπτη παρουσία του στο πολιτισμικό και κοινωνικό γίγνεσθαι, η παρηρησία και η μετριοφροσύνη του: *«Τις σημερινές εκδηλώσεις τις οφείλω, όχι τόσο στα μικρά επιτεύγματα της επιστημονικής μου ενασχόλησης, όσο στην πολύκροτη ηλικία μου»* δήλωνε το 2005, όταν ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Ρεθύμνου τον τίμησε σε μια τελετή στο Ωδείο της πόλης.

Ο καλύτερος φόρος τιμής που αρμόζει σε ανθρώπους με τέτοια επιστημονική και κοινωνική παρουσία είναι η αξιοποίηση της πνευματικής κληρονομιάς και του διδάγματος από τη γνώση και τη σοφία τους. Την αξιοποίηση της πνευματικής του κληρονομιάς έχει αναλάβει, όσον αφορά στο έργο ζωής του, το **Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας 1100-1669**, επάξια το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, στο οποίο ο Εμμ. Κριαράς παραχώρησε με εμπιστοσύνη τη συνέχιση και ολοκλήρωσή του, δωρίζοντας τον Αύγουστο του 1999 τα Αρχεία του Λεξικού και τμήμα της Βιβλιοθήκης του.

Από τη φιλολογική, εκπαιδευτική και γλωσσική παρακαταθήκη απορρέει ηθική επιταγή για όλους όσοι παροικούν την εκπαίδευση. Γιατί ο Εμμανουήλ Κριαράς, εκτός από δεινός φιλόλογος και ερευνητής, ήταν ένας **«φωτισμένος δάσκαλος»**, όχι μόνο ακαδημαϊκός για όσους ευτύχησαν να είναι μαθητές του. Ήταν δάσκαλος κυρίως, γιατί είχε επίγνωση της ευθύνης του να κοινωνήσει την επιστήμη του: *«Εκείνος που έχει συνείδηση των καθηκόντων του των πνευματικών, πρέπει όσο γίνεται να εκλαϊκεύει την επιστήμη του. Αυτό επιδίωξα γενικότερα στη ζωή μου, αλλά κυρίως μετά το '74, όταν αποκαταστάθηκε η Δημοκρατία στον τόπο μας. Ο επιστήμονας πρέπει να είναι και ερευνητής και δάσκαλος, εκλαϊκευτής».*

Και ως δάσκαλος είχε πάντα την αγωνία για το μέλλον της εκπαίδευσης που, σε μεγάλο βαθμό, συνδεόταν με τη γλώσσα. Και αγωνίστηκε με πάθος αλλά και νηφαλιότητα, πέρα από ιδεολογικές και άλλες σκοπιμότητες για την απαλλαγή

από τη γλωσσική σύγχυση και διγλωσσία σε μια εποχή που το γλωσσικό ζήτημα αντλούσε επιχειρήματα από χώρους αλλότριους των γλωσσικών φαινομένων.

Αυτήν την αγωνία μας κληροδότησε. Και αυτή η κληρονομιά δημιουργεί την υποχρέωση με το ίδιο πάθος και την ίδια μαχητικότητα να υποστηρίζεται και να προστατεύεται η γλώσσα από όλους, και όχι απαραίτητα μόνο από τους φιλόλογους. Με απόψεις που συνάδουν με επιστημονικά κριτήρια για τη γλώσσα και τη διδακτική της και όχι με κατασκευασμένες ιδεοληψίες. Έτσι υπηρετείται και καλλιεργείται η γλώσσα, με την ενίσχυση του ζωντανού γλωσσικού οργάνου, της νεοελληνικής.

«Για τον μαθητή του Γυμνασίου χρήσιμο θα ήταν να τον βοηθήσουμε να κατακτήσει τη σύγχρονη γλώσσα, ώστε να μπορέσει στο Λύκειο να προσεγγίσει τα μυστικά της Αρχαίας. Με την παράλληλη διδασκαλία δύο γλωσσικών μορφών, επειδή η συγγένεια μεταξύ τους είναι στενή, τον οδηγούμε σε σύγχυση», επέμενε ο Εμμανουήλ Κριαράς μέχρι το τέλος της ζωής του και μαζί μ' αυτόν πολλοί πνευματικοί άνθρωποι παραθέτοντας επιστημονικά επιχειρήματα, προς τους οποίους, όμως, οι σχεδιάζοντες την εκπαιδευτική πολιτική κωφεύουν. Μήπως των εκατέρωθεν επιστημονικά διατυπωμένων απόψεων υπερισχύουν ιδεολογήματα που ταλανίζουν για πολλά χρόνια τη Δευτεροβάθμια, κυρίως, εκπαίδευση και που συνακόλουθο έχουν, εκτός από το μηδαμινό κέρδος για τη γλώσσα, και την αποκοπή της ουσιαστικής επικοινωνίας με τον Αρχαίο κόσμο «υποτάσσοντας έτσι την αρχαιογνωσία στην αρχαιογλωσσία, τον σκοπό δηλαδή στο μέσον»; (Δ. Ν. Μαρωνίτης, Το Βήμα, Κυριακή 21 Νοεμβρίου 2004, Αρχαιοφιλίας το ανάγνωσμα).

Ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Ρεθύμνου προτείνει ο θάνατος του Εμμανουήλ Κριαρά να αποτελέσει αφορμή επιστημονικής συζήτησης και συντονισμένων δράσεων με τη συνδρομή πνευματικών ανθρώπων, της ΠΕΦ, των Σχολικών Συμβούλων και των Συνδέσμων Φιλολόγων και να σταματήσει η αδράνεια που υπάρχει στο θέμα της γλώσσας και της διδασκαλίας της, ιδιαίτερα των Αρχαίων ελληνικών στο Γυμνάσιο.

Προθυμοποιείται να αναλάβει τη διοργάνωση **Φιλολογικού μνημοσύνου για τον Εμμανουήλ Κριαρά** που θα αποτελέσει την αφορμή για σχεδιασμό και μεθόδευση ουσιαστικών παρεμβάσεων στα θέματα που άπτονται της γλωσσικής και ανθρωπιστικής παιδείας των μαθητών και καλεί κάθε ενδιαφερόμενο να συνδράμει αυτήν την προσπάθεια.

Επί το σεμνόν μιμείσθαι...

ΤΟ Δ.Σ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

*σεβαστός, σεπτός, όσιος, άξιος τιμής |για θεό |στην Αθήνα αί σεμναί θεαί ή απλά σεμναί=οι Ερινύες |για θεία πράγματα Β. σεβάσμιος, σοβαρός, ευγενής, μεγαλοπρεπής |για ανθρώπους |σεβαστός, επίσημος, λαμπρός, επιβλητικός |για πράγματα |φρ. σεμνόν έστι= είναι σπουδαίο, ευγενικό, αξιόλογο πράγμα να... |φρ. επί τὸ σεμνόν μιμείσθαι = μιμούμαι κτ. ή κπ. ως προς την ευγένειά του